

**Відповіді до завдань III етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії
у 2023-2024 навчальному році
9 клас**

Завдання I

I. Виконайте тести

1. Укажіть одну з характерних рис суспільно-політичного життя Великого князівства Литовського в XIV-XV ст.:

А. Збереження судочинства на основі норм «Руської правди».

Б. Надання литовській і польській мовам статусу офіційних.

В. Формування нової суспільної верстви – реєстрового козацтва.

Г. Запровадження кріпосного права.

2. Який мир, на думку істориків, «...з одного боку, заклав основи сучасного світового порядку — поділ світу на національні держави, а з іншого — юридично закріпив політичну роздробленість Німеччини»?

А. Тордесільяський, 1494 р.

Б. Аугсбурзький, 1555 р.

В. Вестфальський, 1648 р.

Г. Вічний, 1686 р.

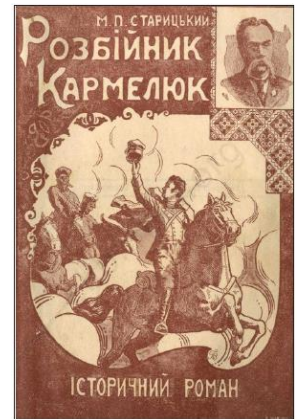
3. Книгу, зображену на фото, присвячено історичним подіям на:

А. Слобожанщині.

Б. Прикарпатті.

В. Поділлі.

Г. Лівобережжі.

4. Яку постать провідника українського руху другої половини XIX ст. увічнено на світлині?

А. Івана Котляревського

Б. Тараса Шевченка

В. Павла Чубинського

Г. Володимира Антоновича

5. Проаналізуйте фрагмент історичного документа й виконайте завдання.

«Перша українська промова в семінарії, репрезентована «Голосом галичан, створеним народною мовою, була подією новаторською і стала доброю спонукою до ширших позасемінарських виступів рідною мовою, до нових національних маніфестацій...»

Представники якої організації причетні до події, описаної в уривку з історичного джерела?

А. «Руської трійці».

Б. Кирило-Мефодіївського братства.

В. Товариства галицьких греко-католицьких священників.

Г. Братства тарасівців.

6. «Історія Русів», що поширювалася в рукописах у першій половині XIX ст., відображає погляди

А самостійників.

Б автономістів.

В соціалістів.

Г русофілів.

7. Протягом 1873-1876 років

А. Тривало польське національно-визвольне повстання.

Б. Відбувалися події Кримської війни на українських землях.

В. Діяли українські парламентські громади в I і II Державних Думах Росії.

Г. Працював «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства»

II. Поясніть історичні поняття й терміни: «Гетьманщина», «секуляризація», «зимівник», «гравюра», «баскак», «Весна народів».

Відповіді:

Гетьманщина – українська козацька держава, яка виникла на теренах України внаслідок найбільшого козацького повстання в Речі Посполитій – Хмельниччини. Очільником виступав виборний гетьман.

Секуляризація – це вид змін у взаємовідносинах релігії з суспільством у напрямку звільнення від релігійного впливу. Зокрема, перетворення церковної і монастирської власності на власність світську, державну.

Зимівник – тип поселення, поширений із найдавніших часів серед напівкочових жителів південноруських степів. Тип господарства, хутору поширений у запорізьких, чорноморських та у частини донських козаків, коли не було військових дій.

Гравюра – або ритина – вид графічного мистецтва, створення тиражованих зображень шляхом контрастного друку з рельєфних поверхонь або через трафарет.

Баскак – чиновник високого рангу адміністрації Монгольської імперії та Золотої Орди.

Весна народів – низка революцій, що сталася в Європі у 1848 році. Весна Націй досі залишається наймасштабнішою у європейській історії хвилею революцій, проте у зв'язку з політичними реакціями, у всіх випадках влада була відновлена протягом року.

Завдання II

Характеризуючи період Ренесансу, український історик І. Крип'якевич писав: «... в епоху Відродження переважав розвиток світського життя, що проливалось у певних формах і шукав вислову для свого багатства. На перше місце виступала світська культура, що змагала до вигоди, різноманітності, розкоші. Тому новий стиль розвивався наперед у світських будовах, прикрасах палат князів та патрициїв, у різьбі та малярстві світського характеру. Церковне мистецтво появилось на другому плані й мусило перейняти ці елементи, які приготував йому розвиток світського мистецтва...».

Чи погоджуєтесь Ви з такою думкою історика?

Доповніть характеристику епохи, описану І. Крип'якевичем.

Завдання III

Уявіть себе українським мандрівником, який наприкінці XVIII ст. відвідав Сполучені Штати Америки. Укладіть маршрут подорожі відповідно до Ваших зацікавлень. Напишіть резюме з подорожі, акцентуючи на враженнях від побаченого і висновках.

Завдання IV

У таблиці зліва подані події всесвітньої історії, справа – сучасні їм події історії України. Оберіть серед подій історії України ту, яка найближче за часом зазначеній події всесвітньої історії (вона може бути як пізніше, так і раніше). Запишіть роки вибраних подій у таблицю.

Відповідь:

<i>Подія всесвітньої історії</i>	<i>Дата</i>	<i>Подія історії України</i>	<i>Дата</i>
Перший хрестовий похід	1096-1099	Любецький з'їзд князів	1097
«Варфоломійська ніч»	1572	заснування Іваном Федоровим друкарні у Львові	1573
Вестфальський мир	1648	Білоцерківський договір	1651
Реставрація влади Бурбонів у Франції	1814-1830	Селянський рух на Поділлі під керівництвом У. Кармелюка	1813-1835

Завдання V

Історик Сергій Плохій в книзі «Брама Європи», розмірковуючи про поділи Речі Посполитої, пише: *«Дехто з дослідників розглядає поділи Польщі як возз'єднання України... Насправді ж відбулося возз'єднання одних українських земель і поділ або розчленування інших»*. Чи погоджуєтеся Ви з таким твердженням?

Відповідь обґрунтуйте. Загалом поміркуйте про наслідки поділів Речі Посполитої для України й українців.

Завдання VI

У сучасній історичній науковій думці існують різні оцінки діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Ось дві з них:

1) «Ідеологія Кирило-Мефодіївського братства була синтезом ідеї трьох рухів – українського автономістського, польського демократичного та російського декабристського в Наддніпрянській Україні». «Масонський вплив на Кирило-Мефодіївців простежується вже в назві їхньої організації».

2) На кшталт масонської ложі «З'єднані слов'яни», яка взяла собі назву «Св. Іоанна», братчики в Києві називали себе йменням «Св. Кирила і Мефодія», вбачаючи в ньому символ слов'янського єднання. Єднав Кирило-Мефодіївців з масонством і наявний у їхній програмі релігійно-містичний елемент. Думається, на світоглядну позицію братчиків певною мірою вплинув традиційний масонський ідеал «свободи, рівності, братерства», сприйнятий крізь призму тих завдань, які вони ставили перед собою: боротьба проти самодержавства й кріпосництва, за створення союзу вільних і рівноправних слов'янських народів».

Висловіть та обґрунтуйте свою думку стосовно двох указаних у завданні наукових думок.

Які ще оцінки діяльності братчиків ви можете назвати?

Яку з точок зору поділяєте ви? Поясніть чому?

Орієнтовні тези:

✓ Програмні положення Кирило-Мефодіївського братства були викладені у «Книзі буття українського народу» (братчики називали цей текст «Законом Божим»), «Статуті Слов'янського товариства св. Кирила і Мефодія» та «Записці» до нього, яку написав В. Білозерський. «Українська пісня й неписана словесність народу українського натхнули молоді уми в Києві спасенною думкою – видвигнути свою націю із темряви», – писав пізніше Куліш, а в автобіографії додавав: «Християнство та історія слов'ян були їм потрібні для великого подвижництва».

✓ «Книга буття...» – це не теоретичний трактат, а полум'яний історико-політичний маніфест, у якому в поняттях звичного народові релігійного мислення висловлено фактично революційну концепцію визволення від кріпацтва і деспотії та створення федерації слов'янських республік...» – писав дослідник І. Дзюба.

✓ «У свій час це був вираз найпередовіших ідей, хоч іноді і затемнених релігійною фразеологією», – писав учений О. Білецький.